

Сыроватская Саргылана Васильевна

Учитель начальных классов МБОУ ССОШ им. Р.И.Шадрина.

Эбээн Бытантай улуунун

Р. И. Шадрин аатынан Саккырыыр орто оскуолата

**Николай Егорович Мординов –
Амма Аччыгыйа айымньыларынан
«Тобус төгүл тобо?»
остуол оонньуутун нөнүө оболорго
аабыыга интэриэс үөскэтии.**

Үлэни толордулар: Аммосова С.М.

Сыроватская С.В.

Сыала: остуол оонньуутун нөнгүө оскуолабыт оҕолорун аабыыга угуйуу, Николай Егорович Мординов айымньыларын саналыы тыыннаан, дирингэтэн үөрэтэллэрин ситиһии.

Соруктар:

- Н.Е. Мординов оҕолорго айымньыларын төһө билэллэрин ыйытыы көмөтүнэн анаарыы, ырытыы;
- айымньыга араас сорудахтары, таайбараннары, ыйытыылары толкуйдааһын;
- оонньуу быраабылатын, хонуутун, карточкалары проектаан оноруу;

• **Проблема:** кинигэни үгүс оџо умсугуйан аахпат.

• **Үлэ : актуальноһа:** Остуол оонньуутун нөнгүө оџо ааџыыга болџомтото сайдыа, түргэнник өйдүүр, ылынар үөрүйэџэ улаатыа, текси ырытар сатабыла сайдыа.

• **Сабаџалааһын:**Н.Е.Мординов айымньыларынан остуол оонньуутун нөнгүө оџо ааџар үөрүйэџин, баџатын, сөпкө санарар, толкуйдуур, кэпсиир дьобурун күүскэ сайыннарыахха сөп.

• Оонньууну уруокка, кылаас таһынан эбии дьарыкка туһаныхха сөп. Оонньууга уопсайа суруйааччы 9 кэпсээнэ киирдэ.

• **Оонньуу тутула:** оонньуу хонуута, кубиктар, фишкалар, жетоннар, айан суола, сорудахтаах карточкалар, айымньыттан быһа тардыылар.

- «Тоѳус төгүл тоѳо?» остуол оонньуутун проега
- Н.Е.Мординов суруйбут кэпсээннэрин ааѳыы.
- Сорудахтары, ыйытыылары толкуйдааһын.
- Айымньы ис хоһоонугар сөп түбэхэр сомоѳо домохтору, өс хоһооннорун талыы.

Ыйытыылары биэс бөлөххө таһымнарынан наардаан араарааһын, тус-туспа ааттатаалааһын, карточкаларга араарыы : «Тыллар көмөлөрүнэн айымньы геройдарын, предметтэрин таай», «Сомоѳо домохтор, өс хоһооннор», «Аах. Толкуйдаа. Эппиэттээ.», «Синоним», «Ребус». Жетон кыра-улахан быһыыта карточка таһымын көрдөрөр.

- Оонньуу хонуутун толкуйдааһын.
- Оонньуу быраабылатын оноруу.

«Тоѳус төгүл тоѳо?» остоул оонњуутун проега

- Н.Е.Мординов суруйбут кэпсээннэрин ааѳы.
 - Сорудахтары, ыйытылары толкуйдааһын.
 - Айымны ис хоһоонугар сөп түбэхэр сомоѳо домохтору, өс хоһооннорун талыы.
- Ыйытылары биэс бөлөххө таһымнарынан наардаан араарааһын, тус-туска ааттатаалааһын, карточкаларга араарыы. Жетон кыра-улахан быһыыта карточка таһымын көрдөрөр.

I таһым	Ребус		Биирдии тылы ойуу көмөтүнэн таайыы
II таһым	Аах. Толкуйдаа. Эппиэттээ		Ыйытыларга эппиэттээһин
III таһым	Тыллар көмөлөрүнэн айымны геройдарын, предметтэрин таай		Ыйытылар көмөлөрүнэн айымны геройдарын, предметтэрин таайыы
IV таһым	Синонимнар		Синонимнарын булуу
V таһым	Сомоѳо домохтор, өс хоһооннор		Бэриллибит сомоѳо домохтор, өс хоһоонноро ханнык айымны ис хоһоонугар сөп түбэхэллэрий?

- Оонњуу хонуутун толкуйдааһын.
- Оонњуу быраабылатын оноруу.

Оонньуу кэмпилиэгэр киирэр:

Оонньуу хонуута, 4 айан суола, 4 араас өгнөөх фишка, сорудахтардаах карточкалар, 28 араас өгнөөх жетоннар, сыыппаралаах кубик.

Оонньууга бэлэмнэни

1. Сорудахтардаах «Сомоџо домохтор, өс хоһооннор», «Тыллар көмөлөрүнэн айымньы геройдарын, предметтэрин таай», «Аах. Толкуйдаа. Эппиэттээ.», «Синоним», «Ребус» карточкалары булкуйан баран анал миэстэтигэр умса ууруллар.
2. 28 жетону өгнөрүнэн көрөн оонньуу хонуутугар анал миэстэлэригэр ууруллар.
3. Хас биирдии оонньооччу 1-дии айан суолун ылан хонуу муннугар туруорар.
4. 1-дии өгнөөх фишканы талан ылан оонньуу хонуутугар миэстэтин булан турар.

Оонньоо хаамыта

1. Жеребьевканын бастакы оонньооччуну талалар.
2. Оонньооччу кубигы бырабан, ылбыт очкуотунан иннин хоту хонуу устун хардыылаан иһэр.

3. Тохтообут сиригэр бэриллибит карточка сорудабын ааџан, сөптөөх эппиэт биэрдэџинэ, жетон ылан бэйэтин “Айан суолугар” уурунар.

4. Тохтообут суолугар баар ыйытыыга сөптөөх эппиэти биэрбэтэџинэ ол суолугар туран хаалар.

5. Хонууга анал миэстэлэргэ тубэстэџинэ, ол миэстэ сорудабын толорор.

Кыайы чыпчаала

“Айан суолугар” элбэх жетоннаах оонньооччу кыайар.

Түмүк

Аабыыга аналлаах остуол оонньуутунан оѳолор оонньоотохторуна айымньылары сөбүлээн аабыахтара, толкуйдуур, билэ-көрө сатыыр, айымньы ис хоһоонун толору өйдүүр дьоѳурдара, тексти сөпкө ырытар сатабыллара сайдыа дии саныыбыт.

Манньык оонньуунан кыра, орто саастаах үөрэнээччилэр, уһуйаан бэлэмнэнии бөлөбүн оѳолоро оонньоохтарын сөп уонна дьийэ кэргэн сынньаланын туһалаахтык атаарарыгар туһаны аҕалыа.